

Türkiye’de İki Dillilere Türkçe Öğretimi Üzerine Yapılan Çalışmaların Eğilimleri: Bir İçerik Analizi

Trends in Studies on Teaching Turkish to Bilinguals in Turkey: A Content Analysis

Makale Geliş Tarihi / Article Submission Date | Makale Kabul Tarihi / Article Accepted Date

16.09.2023 | 28.11.2023

Sedat MADEN*

Prof. Dr., Bayburt Üniversitesi, Bayburt Eğitim Fakültesi, Bayburt, sedatmaden@bayburt.edu.tr

ORC-ID: 0000-0002-8024-8182

Abdulvahap AVŞAR

Yüksek Lisans Öğrencisi, Bayburt Üniversitesi, Bayburt Eğitim Fakültesi, Bayburt, vahapvsr@gmail.com

ORC-ID: 0000-0002-2290-8445

1

Özet

Araştırmada Türkiye’de iki dillilere Türkçe öğretimi üzerine yapılan çalışmaların eğilimlerini ortaya koyma amaçlanmıştır. Araştırmada nitel araştırma desenlerinden doküman analizi kullanılmıştır. Araştırmanın veri kaynağını, Ulusal Tez Merkezi, Google Scholar, TR Dizin, Dergipark ve Sobiad veritabanlarındaki çalışmalar oluşturmaktadır. Veri kaynağındaki çalışmalar, betimsel içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Araştırmanın güvenilirliği Miles ve Huberman (1994) tarafından önerilen $[Güvenirlilik = Görüş\ birliği / (görüş\ birliği + görüş\ ayrılığı) \times 100]$ formülüne göre hesaplanmış ve güvenilir olduğu ortaya konmuştur. Araştırma sonucunda, Türkiye’de iki dillilere Türkçe öğretimi üzerine 34 çalışma yapıldığı tespit edilmiş, en fazla çalışmanın 2021 yılında yapıldığı, iki dillilere yönelik çalışmalarda durum tespitine yönelik konuların çoğunlukta olduğu, çalışmalarda çoğunlukla ölçeklerle veri toplandığı ve nicel yöntemin tercih edildiği sonuçlarına ulaşılmıştır. Örneklem seçiminde daha çok öğrencilerin ve sınıf düzeyi olarak 5. sınıfların tercih edildiği, yazma becerisine ağırlık verildiği, tezlerde yüksek lisans tezlerinin doktora tezlerinden daha fazla olduğu, tezlerin en çok Gazi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli ve Yüzüncü Yıl üniversitelerinde, ana bilim dalı olarak da Türkçe Eğitimi ile Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dallarında üretildiği ve tezlere çoğunlukla Doç. Dr. ünvanlı akademisyenlerin danışmanlık yaptıkları sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: İki dillilik, Türkçe Eğitimi, Eğilim, Türkçe Öğretimi

* Sorumlu Yazar / Corresponding Author

Abstract

The research was written in order to reveal the tendencies of the studies on teaching Turkish to bilinguals in Turkey. Document analysis, one of the qualitative research designs, was used in the study. The data source of the research consists of researches in the National Thesis Centre, Google Scholar, TR Dizin, Dergipark and Sobiad databases. The theses in the data source were evaluated according to the descriptive content analysis method. The reliability of the research was calculated according to the formula $[Reliability = \frac{Consensus}{(consensus + disagreement)} \times 100]$ proposed by Miles and Huberman (1994) and it was found to be reliable. As a result of the research, it was determined that 34 studies were conducted on teaching Turkish to bilinguals in Turkey, the highest number of studies was conducted in 2021, the majority of the studies on bilinguals were on situation determination, data were mostly collected with scales in the studies and the studies were prepared in quantitative method. It was concluded that mostly students and 5th graders were preferred in the sample selection, writing skills were emphasised, master's theses were more than doctoral theses, most of the theses were produced in Gazi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli and Yüzüncü Yıl universities, in the main branches of Turkish Education and Turkish and Social Sciences Education, and the theses were mostly supervised by academicians with the title of Assoc.

Keywords: Bilingualism, Turkish Education, Disposition, Turkish Education

1. Giriş

Dil; insanları ortak bir paydada birleştiren, iletişimde en etkili araç olmanın yanında kültürün aktarıcısı ve taşıyıcısıdır. Bir ülkede yaşayan insanların iletişimini ve birlikteliklerini sağlayan en önemli olgu dildir. En basit tanımıyla iletişim aracı olan dilin farklı tanımları ortaya konmuştur. Ergin'e göre "Dil insanlar arasında anlaşmayı sağlayan tabii bir vasıta; kendi kanunları içinde yaşayan ve gelişen canlı bir varlık; milleti birleştiren, koruyan ve onun ortak malı olan sosyal bir müessese; seslerden örülmüş muazzam bir yapı; temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış bir gizli antlaşmalar ve sözleşmeler sistemidir" (Ergin, 2009, s.3). Dil, zaman içerisinde değişebilen ve gelişebilen bir varlıktır. Dilin değişim ve gelişimi öğretim sayesinde olur. Dilin öğretimi üç farklı şekilde yapılmaktadır. Bu üç şekil: Ana dili öğretimi, iki dillilere öğretim ve yabancı dil olarak öğretimi şeklindedir. Ana dili öğretimi; var olan dilin konuşurlarına, iki dillilere öğretim; var olan dille birlikte farklı dili konuşanlara, yabancı dil olarak öğretim ise var olan dili hiç bilmeyenlere öğretme amacıyla yapılmaktadır.

İki dillilik sözcüğünün İngilizcede karşılığı "Bilingualism"dir. "Bilingualism" Latince iki karşılığına gelen "bi" ve dilbilim karşılığına gelen "lingualism" kelimelerinden oluşmaktadır. Grosjean (1994) iki dillilik kavramını: "İki ya da daha fazla dilde anlamlı dizgeler üretme becerisi, diğer dilde 4 temel dil becerilerinden en az bir dil becerisine sahip olmak" şeklinde tanımlamaktadır. İki dillilik kavramı, farklı dilleri konuşan insanların birlikte yaşama isteği vuku bulunca veya çeşitli sebeplerle ilişkide bulununca ortaya çıkmaya başlamıştır (Ustabulut, 2014, s. 21). Türkiye'de iki dillilerin en çok bulunduğu bölge Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu bölgeleridir. Bu bölgelerde yaşayan çocuklar, Türkçeyi erken ardışık (Sıralı) iki dillilik tipe göre öğrenmektedirler. Erken ardışık (Sıralı) iki dillilik tipini Çelik, "Çocukluk döneminde ilk olarak birinci dil öğrenilir daha sonra ikinci dil öğrenilir." şeklinde tanımlamaktadır (Çelik 2007, s. 437: akt. Kesmez, 2015, s. 159). Diğer iki dillilik tipleri şu şekildedir:

1. Geç İki Dillilik: Birey ikinci dili yetişkinlik döneminde öğrenirse buna geç iki dillilik denir (Hoffmann, 1991, akt. Bölükbaş Kaya vd., 2019).

2. Eş Zamanlı ya da Birleşik İki Dillilik: Her iki dilin eş zamanlı olarak ortak çevrede öğrenilmesidir (Uyar, 2012).

İki dilli bireylerin dil öğrenme ve başarıyı yakalama potansiyelinin olduğu araştırmacılarca ortaya konmuştur. Antoniou (2019) iki dilliliğin avantajları arasında daha fazla sayıda insanla iletişim kurarak sosyal çevrenin genişlemesi, tercümanlık yaparak istihdam alanı oluşturma ve farklı kültürlerle hâkim olma gibi unsurlar olduğunu belirtmiştir. Amerika Birleşik Devletleri'nde iki dillilik bürosu ise aşağıdaki maddelerle iki dilliliğin avantajlarını açıklamaktadır (Cengiz, 2006 :42):

- Ekonomik ve Ticari Faydaları:
- Ekonomik görüş geliştirilmesi
- Küresel ekonomide yeterli hâle gelmek
- Satış becerileri geliştirme
- Diğer siyasi sistemler hakkında bilgi sahibi olabilme
- Kişisel ve Sosyal Faydaları:
- Değişen sosyal yapıda iletişim yeteneği geliştirme
- Kültürel ve dilsel sınırlarını genişletme
- Diğerlerini daha iyi anlama
- Kültürel olguları daha derin bir seviyede anlama
- Aile üyeleri ile daha iyi ilişkiler geliştirme
- Aile ve toplum değerlerini anlama
- Farklı bir sistemin değerlerini daha iyi anlama
- Başarılı seyahat deneyimleri edinebilmek
- Kavramsal ve Akademik Faydaları:
- Anlama ve okuma süreçlerini geliştirmek
- Akademik çalışmaları inceleme şansına sahip olmak
- Farklı metinlerden bilgi edinebilmek
- Farklı dil yapılarındaki nüansları yakalayabilmek
- Düşünme süreçlerini geliştirebilmek
- Sorgulama ve mantık süreçleri oluşturmak
- Çok yönlülük sağlamak
- Yeni dünyalara açılmak

İki dilliliğin avantajlarının yanı sıra dezavantajları da bulunmaktadır. İki dilliliğin en büyük dezavantajı çocuğun dil karmaşası yaşamamasıdır. Bireylerin resmî dile tam anlamıyla hâkim olamama durumu oluşabilmekte ve bir dil diğer dili zayıflatabilmektedir (Biçer & Alan, 2018, s. 348). Dezavantajlar hem iletişimde hem de akademik anlamda sorun yaratabilmektedir. Bu sorunların tespitinde ve akademik anlamda öğrencilerin geliştirilmesi adına araştırmacılar tarafından çalışmalar yapılmıştır. Literatür tarandığında iki dillilik çalışmaların analizine yönelik Günaydın (2020) 2010-2020 yılları arasında iki dillilik üzerine yapılan makaleleri incelemiş ve 57 makale tespit etmiştir. Avcı ve Kurudayıoğlu (2022) tarafından Türkçede iki dillilik üzerine yapılan çalışmalar incelenmiş ve 12 farklı ülkede 223 çalışma yapıldığı tespit edilmiştir. Can ve Kardaş (2023) Türkiye’de iki dillilik üzerine yapılmış akademik çalışmaların eğilimlerini inceleyerek 1923’ten 2021’e kadar 270 çalışmanın var olduğunu tespit etmişlerdir. Alanyazından hareketle Türkiye’de iki dillilere Türkçe öğretimi alanında yapılan çalışmalar analiz edilmemiştir. Bu durum, alanyazında bir eksiklik olarak görülmüş ve böyle bir çalışmanın alanyazına katkı hususunda önem arz edeceği düşünülmektedir.

1.1 Araştırmanın Amacı

Araştırmanın Amacı, Türkiye’de yapılan iki dillilere Türkçe öğretimi çalışmalarının incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır.

1. Türkiye’de iki dillilere Türkçe öğretimi üzerine yapılan çalışmaların yıllara göre dağılımı nasıldır?
2. Türkiye’de iki dillilere Türkçe öğretimi üzerine yapılan çalışmaların konulara göre dağılımı nasıldır?
3. Türkiye’de iki dillilere Türkçe öğretimi üzerine yapılan çalışmaların yöntem tercihinine göre dağılımı nasıldır?
4. Türkiye’de iki dillilere Türkçe öğretimi üzerine yapılan çalışmaların veri toplama araçlarına göre dağılımı nasıldır?

5. Türkiye’de iki dillilere Türkçe öğretimi üzerine yapılan çalışmaların örneklem tercihine göre dağılımı nasıldır?
6. Türkiye’de iki dillilere Türkçe öğretimi üzerine yapılan çalışmaların sınıf düzeylerine göre dağılımı nasıldır?
7. Türkiye’de iki dillilere Türkçe öğretimi üzerine yapılan çalışmaların becerilere göre dağılımı nasıldır?
8. Türkiye’de iki dillilere Türkçe öğretimi üzerine yapılan lisansüstü tezlerin öğrenim kademelerine göre dağılımı nasıldır?
9. Türkiye’de iki dillilere Türkçe öğretimi üzerine yapılan lisansüstü tezlerin üniversitelere göre dağılımı nasıldır?
10. Türkiye’de iki dillilere Türkçe öğretimi üzerine yapılan lisansüstü tezlerin ana bilim dallarına göre dağılımı nasıldır?
11. Türkiye’de iki dillilere Türkçe öğretimi üzerine yapılan lisansüstü tezlerin danışman ünvanına göre dağılımı nasıldır?
12. Türkiye’de iki dillilere Türkçe öğretimi üzerine yapılan makalelerin yazar sayısına göre dağılımı nasıldır?

2. Yöntem

2.1 Araştırmanın Modeli

Türkiye’de iki dillilere Türkçe öğretimi üzerine yapılan çalışmaların incelenmesine yönelik olan bu çalışmada nitel araştırma desenlerinden doküman incelemesi kullanılmıştır. Neuman’e göre “Nitel araştırmalarda determinist yaklaşım ön planda tutulmaz ve olaylar arasında neden-sonuç ilişkisi kurulmaz. Sayısal verilere ve istatistiklere daha az yer verilirken sözlü ve nitel analizlere daha çok vurgu yapılır. Nitel araştırmalar olayların ve bağlamların dilini kullanır, olayları bağlam içerisinde inceler. Sorunları, içerisinde oluşup geliştiği değerler sisteminden yalıtılarak analiz etmez, durumlara egemen olan ilişkiler ağını kendi doğal ortamında yorumlamaya veya bunların anlamlarını ortaya çıkarmaya çalışır” (akt. Karataş, 2015). “Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen, olay veya olgular hakkında, bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar. Dokümanlar, nitel araştırmalarda, etkili bir şekilde kullanılması gereken önemli bilgi kaynaklarıdır” (Şimşek, 2009).

2.2. Veri Kaynağı

Araştırmaya dâhil edilen çalışmaların taranması hususunda tezler için Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Tez Merkezi’nden; makaleler için Google Scholar, TRDizin, Dergipark ve Sobiad veritabanlarından faydalanılmıştır. Araştırmada Türkiye’de iki dillilere Türkçe öğretimi üzerine yapılan çalışmalar konu alındığından şu anahtar kelimelerle çalışmalar taranmıştır: “İki dilli, iki dillilere Türkçe, iki dillilik, iki dilli okuma, iki dilli yazma, iki dilli konuşma ve iki dilli dinleme”. Bu anahtar kelimelerle yapılan taramalar sonucunda araştırmaya 19 tez ve 15 makale dâhil edilmiştir.

2.3. Verilerin Analizi

Veri kaynağından alınan çalışmalar, betimsel içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Betimsel analiz, “Belirli bir konuda yapılan çalışmaların ele alınıp eğilimlerinin ve araştırma sonuçlarının tanımlayıcı bir boyutta değerlendirilmesini içeren sistematik çalışmalardır” (Çalık & Sözbilir, 2014). İçerik analizi verilerin kodlanması, sınıflanması ve tanımlanmasına dayanan aşamalar izlenerek gerçekleşir (Glesne, 2012). Bu aşamalara uygun olarak ilgili çalışmalar toplanmış ve bütün çalışmalar yıl, konu, yöntem, veri toplama, örneklem, sınıf ve beceri; tezler öğrenim kademesi üniversite, ana bilim dalı ve danışman ünvanı; makaleler ise yazar sayısına göre dağılım bakımından betimsel analize tabi tutulmuştur.

2.4. Güvenirlilik

Araştırmanın güvenirliliği Miles ve Huberman (1994) tarafından önerilen [Güvenirlilik= Görüş birliği/(görüş birliği+görüş ayrılığı)x100] formülüne göre hesaplanmış ve hesaplama sonucunda araştırmanın güvenirliliği %90 olarak bulunmuştur. Hesaplama sonucunun %70'in üzerinde çıkması Miles ve Huberman (1994) tarafından da kabul edildiği üzere, araştırmanın güvenilir olduğunu ortaya koymuştur.

3. Bulgular

Bu bölümde araştırmanın alt problemlerinden hareketle tespit edilen bulgulara yer verilmiştir.

3.1. Yapılan Çalışmaların Yıllara Göre Dağılımına İlişkin Bulgular

Türkiye'de iki dillilere Türkçe öğretimi üzerine yapılan çalışmaların yıllara göre dağılımına ilişkin bulgular Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1.

Türkiye'de iki dillilere Türkçe öğretimi üzerine yapılan çalışmaların yıllara göre dağılımı

Yıl	Tez <i>f</i>	Makale <i>f</i>	Toplam <i>f</i>
2001	1	1	2
2005	1	-	1
2007	1	-	1
2009	1	-	1
2010	1	-	1
2014	-	1	1
2016	1	-	1
2017	1	3	4
2018	1	2	3
2019	4	-	4
2020	1	3	4
2021	4	3	7
2022	2	2	4
Toplam	19	15	34

Tablo 1 incelendiğinde Türkiye'de iki dillilere Türkçe öğretimi üzerine yapılan çalışmalarda ilk çalışmanın 2001 yılında yapıldığı ve tezlerin (f=19) makalelerden (f=15) daha fazla olduğu görülmektedir. Çalışmaların yıllara göre dağılımına bakıldığında en fazla çalışmanın 2021 yılında (f=7) yapıldığı ve 2021 yılını sırasıyla 2017, 2019, 2020 ve 2022 (f=4), 2018 (f=3), 2001 (f=2), 2005, 2007, 2009, 2010, 2014 ve 2016 (f=1) yılları takip etmektedir.

3.2. Yapılan Çalışmaların Konulara Göre Dağılımına İlişkin Bulgular

Türkiye’de iki dillilere Türkçe öğretimi üzerine yapılan çalışmaların konu dağılımlarına ilişkin bulgular Tablo 2’de sunulmuştur:

Tablo 2.

Türkiye’de iki dillilere Türkçe öğretimi üzerine yapılan çalışmaların konulara göre dağılımı

Konu	Tez	Makale	Toplam
	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>f</i>
Durum Tespiti	6	6	12
Yaklaşım-Kuram-Yöntem-Strateji	7	1	8
Sorunlar ve Zorluklar	3	5	8
Duyuşsal unsurlar (Tutum, ilgi, algı, motivasyon vb.)	1	3	4
Dil Gelişimi	2	-	2
Toplam	19	15	34

Tablo 2 incelendiğinde Türkiye’de iki dillilere Türkçe öğretimi üzerine hazırlanan tezlerde en çok *Yaklaşım-Kuram-Yöntem-Strateji* (f=7); makalelerde ise *Durum Tespiti* (f=6) konularının tercih edildiği görülmektedir. Toplamda çalışmaların en çok *Durum Tespiti* (f=12) konusunda hazırlandığı ve bu konuyu sırasıyla *Yaklaşım-Kuram-Yöntem-Strateji*, *Sorunlar ve Zorluklar* (f=8), *Duyuşsal unsurlar (Tutum, ilgi, algı, motivasyon vb.)* (f=4) ve *Dil Gelişimi* (f=4) konuları takip etmektedir.

6

3.3 Yapılan Çalışmaların Yöntem Tercihine İlişkin Bulgular

Türkiye’de iki dillilere Türkçe öğretimi üzerine yapılan çalışmaların yöntem tercihine ilişkin bulgular Tablo 3’te sunulmuştur:

Tablo 3.

Türkiye’de iki dillilere Türkçe öğretimi üzerine yapılan çalışmaların yöntem tercihine göre dağılımı

Yöntem	Tez	Makale	Toplam
	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>f</i>
Nicel Yöntem	10	7	17
Nitel Yöntem	8	8	16
Karma Yöntem	1	-	1
Toplam	19	15	34

Tablo 3’e göre Türkiye’de iki dillilere Türkçe öğretimi üzerine yapılan çalışmalarda daha çok nicel yöntem (f=17) tercih edilmiştir. Nitel yöntemle 16 çalışma yapılırken karma yöntemde ise 1 çalışmanın yapıldığı tespit edilmiştir.

3.4. Yapılan Çalışmaların Veri Toplama Araçlarına İlişkin Bulgular

Türkiye’de iki dillilere Türkçe öğretimi üzerine yapılan çalışmaların veri toplama araçlarına ilişkin bulgular Tablo 4’te sunulmuştur:

Tablo 4.

Türkiye’de iki dillilere Türkçe öğretimi üzerine yapılan çalışmaların veri toplama araçlarına göre dağılımı

Veri Toplama Aracı	Tez	Makale	Toplam
	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>f</i>
Ölçek	7	6	13
Görüşme	6	5	11
Doküman	3	3	6
Dil Testi	2	-	2
Kelime Testi	1	1	2
Kişisel Bilgi Formu	1	-	1
Başarı Testi	1	-	1
Toplam	21	15	36

Tablo 4 incelendiğinde Türkiye’de iki dillilere Türkçe öğretimi üzerine yapılan çalışmalarda veriler en çok ölçekle ($f=13$) toplanmıştır. Bunu sırasıyla görüşme ($f=11$), doküman ($f=6$), dil testi ile kelime testi ($f=2$) ve kişisel bilgi formu ile başarı testi ($f=1$) takip etmektedir. Yapılan bazı çalışmalarda ise birden fazla araç ile veri toplandığı tespit edilmiştir.

3.5. Yapılan Çalışmaların Örneklem Tercihine İlişkin Bulgular

Türkiye’de iki dillilere Türkçe öğretimi üzerine yapılan çalışmaların örneklem tercihine ilişkin bulgular Tablo 5’te sunulmuştur:

Tablo 5.

Türkiye’de iki dillilere Türkçe öğretimi üzerine yapılan çalışmaların örneklem tercihine göre dağılımı

Örneklem	Tez	Makale	Toplam
	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>f</i>
Öğrenciler	17	8	25
Öğretmenler	3	5	8
Doküman	1	2	3
Toplam	21	15	36

Tablo 5’e bakıldığında Türkiye’de iki dillilere Türkçe öğretimi üzerine yapılan çalışmalarda örneklem olarak en fazla öğrenciler ($f=25$) tercih edilmiş ve öğrencileri sırasıyla öğretmenler ($f=8$) ve dokümanlar ($f=3$) takip etmiştir. Yapılan bazı çalışmalarda ise birden fazla örneklem alındığı görülmüştür.

3.6. Yapılan Çalışmaların Sınıflara Göre Dağılımına İlişkin Bulgular

Türkiye’de iki dillilere Türkçe öğretimi üzerine yapılan çalışmaların sınıflara göre dağılımları Tablo 6’da sunulmuştur:

Tablo 6.

Türkiye’de iki dillilere Türkçe öğretimi üzerine yapılan çalışmaların sınıflara göre dağılımı

Sınıflar	Tez	Makale	Toplam
	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>f</i>
5. Sınıflar	5	1	6
Okul Öncesi	5	-	5
7. Sınıflar	3	2	5
1. Sınıflar	1	4	5
6. Sınıflar	3	1	4
8. Sınıflar	2	1	3
2. Sınıflar	1	1	2
Toplam	20	10	30

Tablo 6 incelendiğinde Türkiye’de iki dillilere Türkçe öğretimi üzerine yapılan çalışmaların en fazla 5. sınıflara (f=6) yönelik yapıldığı tespit edilmiştir. Bunu sırasıyla okul öncesi, 7. ve 1. sınıflar (f=5), 6. sınıflar (f=4), 8. sınıflar (f=3) ve 2. sınıflar (f=2) takip etmiştir. Yapılan bazı çalışmalar birden fazla sınıflara yönelik yapılırken bazı çalışmalarda ise sınıf belirtilmemiştir.

3.7. Yapılan Çalışmaların Becerilere Göre Dağılımına İlişkin Bulgular

Türkiye’de iki dillilere Türkçe öğretimi üzerine yapılan çalışmaların becerilere göre dağılımları Tablo 7’de sunulmuştur:

Tablo 7.*Türkiye’de iki dillilere Türkçe öğretimi üzerine yapılan çalışmaların becerilere göre dağılımı*

Beceri	Tez	Makale	Toplam
	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>f</i>
Yazma	8	4	12
Konuşma	4	3	7
Okuma	1	3	4
Dinleme	2	1	3
Toplam	15	11	26

Tablo 7’ye bakıldığında Türkiye’de iki dillilere Türkçe öğretimi üzerine yapılan çalışmaların daha çok yazma becerisine (f=12) yönelik yapıldığı ve yazma becerisini konuşma (f=7), okuma (f=4), ve dinleme (f=3), becerilerinin takip ettiği görülmektedir. Bazı çalışmalarda birden fazla beceriye yer verilirken bazı çalışmalarda ise becerilere yer verilmediği tespit edilmiştir.

3.8. Lisansüstü Tezlerin Öğrenim Kademelerine İlişkin Bulgular

Türkiye’de iki dillilere Türkçe öğretimi üzerine yapılan lisansüstü tezlerin öğrenim kademelerine ilişkin bulgular Tablo 8’de sunulmuştur:

Tablo 8.

Türkiye’de iki dillilere Türkçe öğretimi üzerine yapılan lisansüstü tezlerin öğrenim kademelerine göre dağılımı

Öğrenim Kademesi	f	%
Yüksek Lisans	17	89,48
Doktora	2	10,52
Toplam	19	100

Tablo 8’de görüleceği üzere Türkiye’de iki dillilere Türkçe öğretimi üzerine yapılan lisansüstü tezlerde yüksek lisans (f=17) tezlerinin %89,48 oranla doktora tezlerinden daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Konuyla ilgili 2 doktora tezi olduğu ve doktora tezlerinin oran olarak %10,52 oranında olduğu bulunmuştur.

3.9. Lisansüstü Tezlerin Üniversite Dağılımına İlişkin Bulgular

Türkiye’de iki dillilere Türkçe öğretimi üzerine yapılan lisansüstü tezlerin üniversite dağılımına ilişkin bulgular Tablo 9’da sunulmuştur:

Tablo 9.

Türkiye’de iki dillilere Türkçe öğretimi üzerine yapılan lisansüstü tezlerin üniversitelere göre dağılımı

Üniversite	f	%
Gazi Üniversitesi	3	15,79
Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi	3	15,79
Yüzüncü Yıl Üniversitesi	3	15,79
Çukurova Üniversitesi	2	10,55
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi	1	5,26
Dicle Üniversitesi	1	5,26
Fırat Üniversitesi	1	5,26
Hacettepe Üniversitesi	1	5,26
Hasan Kalyoncu Üniversitesi	1	5,26
İnönü Üniversitesi	1	5,26
Necmettin Erbakan Üniversitesi	1	5,26
Selçuk Üniversitesi	1	5,26
Toplam	19	100

Tablo 9 incelendiğinde Türkiye’de iki dillilere Türkçe öğretimi üzerine yapılan lisansüstü tezlerin en çok Gazi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli ve Yüzüncü Yıl üniversitelerinde (f=3) yapıldığı görülmektedir.

Bu üniversiteleri sırasıyla Çukurova (f=2), Bolu Abant İzzet Baysal, Dicle, Fırat, Hacettepe, Hasan Kalyoncu, İnönü, Necmettin Erbakan ve Selçuk üniversiteleri (f=2) takip etmektedir.

3.10. Lisansüstü Tezlerin Ana Bilim Dalı Dağılımına İlişkin Bulgular

Türkiye’de iki dillilere Türkçe öğretimi üzerine yapılan lisansüstü tezlerin ana bilim dalı dağılımlarına ilişkin bulgular Tablo 10’da sunulmuştur:

Tablo 10.

Türkiye’de iki dillilere Türkçe öğretimi üzerine yapılan lisansüstü tezlerin ana bilim dallarına göre dağılımı

Ana Bilim Dalı	f	%
Türkçe Eğitimi	5	26,33
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi	5	26,33
Eğitim Bilimleri	2	10,52
Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	2	10,52
Temel Eğitim	2	10,52
Çocuk Gelişimi ve Ev Yönetimi	1	5,26
Okul Öncesi Eğitimi	1	5,26
İlköğretim	1	5,26
Toplam	19	100

Tablo 10’a bakıldığında Türkiye’de iki dillilere Türkçe öğretimi üzerine yapılan lisansüstü tezlerin ana bilim dallarına göre dağılımında en fazla tezin Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi ve Türkçe Eğitimi (f=5) ana bilim dallarında üretildiği görülmektedir. Bu ana bilim dallarını sırasıyla Eğitim Bilimleri, Çocuk Gelişimi ve Eğitimi, Temel Eğitim (f=2), Çocuk Gelişimi ve Ev Yönetimi, Okul Öncesi Eğitimi ve İlköğretim (f=2) ana bilim dalları takip etmektedir.

3.11. Lisansüstü Tezlerin Danışman Ünvanına İlişkin Bulgular

Türkiye’de iki dillilere Türkçe öğretimi üzerine yapılan lisansüstü tezlerin danışman ünvanına ilişkin bulgular Tablo 11’de sunulmuştur:

Tablo 11.

Türkiye’de iki dillilere Türkçe öğretimi üzerine yapılan lisansüstü tezlerin danışman ünvanlarına göre dağılımı

Tez Danışman Ünvanı	f	%
Doç. Dr.	7	36,86
Prof. Dr.	6	31,57
Dr. Öğr. Üyesi	6	31,57
Toplam	19	100

Tablo 11 incelendiğinde Türkiye’de iki dillilere Türkçe öğretimi üzerine yapılan lisansüstü tezlere %36,86 oranla en fazla Doç. Dr. (f=7) ünvanlı akademisyenlerin danışmanlık ettiği görülmektedir. Tezlere danışmanlık eden Prof. Dr. ve Dr. Öğr. Üyesi (f=6) ünvanlı akademisyenlerin oranı ise 31,57’dir.

3.12. Makalelerin Yazar Sayısına İlişkin Bulgular

Türkiye’de iki dillilere Türkçe öğretimi üzerine yapılan makalelerin yazar sayısına ilişkin bulgular Tablo 12’de sunulmuştur:

Tablo 12.

Türkiye’de iki dillilere Türkçe öğretimi üzerine yapılan makalelerin yazar sayısına göre dağılımı

Makale Yazar Sayısı	f	%
Çift Yazar	9	60
Tek Yazar	4	26,66
Üç veya Daha Fazla Yazar	2	13,34
Toplam	15	100

Tablo 12 incelendiğinde Türkiye’de iki dillilere Türkçe öğretimi üzerine yapılan makalelerin %60 oranla daha çok çift yazar (f=7) tarafından kaleme alınmıştır. Tek yazar (f=4) tarafından kaleme alınan makalelerin oranı %26,66, üç veya daha fazla yazar (f=2) tarafından yazılan makalelerin oranı ise %13,34 olduğu tespit edilmiştir.

4. Sonuç ve Tartışma

Türkiye’de iki dillilere Türkçe öğretimi üzerine yapılan çalışmaların eğilimlerini tespit etmeyi amaçlayan bu çalışmada bulgulardan hareketle şu sonuçlara ulaşılmıştır:

4.1. Birinci Araştırma Sorusuna Yönelik Sonuçlar:

Türkiye’de iki dillilere Türkçe öğretimi üzerine 19 tez ve 15 makale olmak üzere toplamda 34 çalışma yapıldığı tespit edilmiş ve buna göre tezlerin makalelerden daha fazla olduğu söylenebilir. Kemiksiz (2021) de araştırmasında lisansüstü çalışmaların daha fazla yapıldığı sonucuna ulaşmıştır. Çalışmaların yıllara göre dağılımına bakıldığında son yıllarda bu alanda yapılan çalışmaların arttığı ve en fazla çalışmanın 2021 yılında yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Can ve Kardaş (2023), Avcı ve Kurudayıoğlu (2022) ve Günaydın (2020) da iki dillilik çalışmalarının son yıllarda arttığını tespit etmişlerdir. Aleixandre Agulló ve Cerezo Herrero (2019) iki dillilik ile ilgili çalışmaların en çok 534 çalışmayla Amerika Birleşik Devletleri’nde yapıldığını ifade etmiş ve Amerika Birleşik Devletleri’nde yapılan çalışmaların son yıllarda arttığını tespit ederek bu çalışmayla benzer bir sonuca ulaşmışlardır. Or-kan ve diğerleri (2019) Malezya’da iki dillilik ile ilgili 20 çalışma olduğunu tespit etmişlerdir. Sanchez-Azanza ve diğerleri (2017) konuyla ilgili 139 makale tespit etmiş ve en çok 2014 ve 2015 yıllarında çalışma yapıldığının sonucuna ulaşmışlardır. Bu durum, iki dillilik ile ilgili yapılan çalışmaların son yıllarda hem yurt içinde hem de yurt dışında arttığını göstermektedir.

4.2. İkinci Araştırma Sorusuna Yönelik Sonuçlar:

Türkiye’de iki dillilere Türkçe öğretimi üzerine hazırlanan tezlerde en çok Yaklaşım-Kuram-Yöntem-Strateji, makalelerde ise Durum Tespiti konularının tercih edildiği tespit edilmiştir. Toplamda ise çalışmaların en çok Durum Tespiti, ikinci olarak da Yaklaşım-Kuram-Yöntem-Strateji ile Sorunlar ve Zorluklar konularında hazırlandığının sonucuna ulaşılmıştır. Günaydın (2020) bundan farklı olarak iki dillilik üzerine yapılan çalışmalarda konuşma kaygısı konusunun çoğunlukta olduğunu tespit etmiştir. Biçer (2017) ile Maden, Banaz ve Avşar (2023) çalışmalarında en fazla sorunlar ve zorluklar konusuna yer verildiğini tespit etmişlerdir. Bu bağlamda araştırma, diğer araştırmalarla farklılık gösteren ve benzeyen bazı yönleri sahiptir.

4.3. Üçüncü Araştırma Sorusuna Yönelik Sonuçlar:

Türkiye’de iki dillilere Türkçe öğretimi üzerine yapılan çalışmalarda 17 çalışmayla daha çok nicel yöntem tercih edilmiştir. Nitel yöntemle 16 çalışma yapılırken karma yöntemde ise 1 çalışmanın yapıldığı bulunmuştur. İki dillileri konu alan çalışmalarda daha çok nicel yöntem tercih edilmektedir. (Messias, vd. 2022), Türkçe öğretmenleri ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerde (Eyüp, 2021), eğitim bilimlerine yönelik tezlerde (Karadağ, 2010) okuma eğitime üzerine yapılan çalışmalarda (Ceran, Aydın ve Onarıcıoğlu 2018), öğretmen yeterlikleri alanında yazılan makalelerde (Gündoğdu vd., 2015) ve okuma becerisiyle ilgili çalışmalarda (Akaydın ve Çeçen, 2015) nicel yöntem tercih edilerek benzer sonuçlara ulaşırlarken Türkçe ders kitapları ile ilgili tezlerde (Maden, 2021), yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında hazırlanmış çalışmalarda (Biçer, 2017; Türkben, 2018), yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ile ilgili lisansüstü tezlerde (Maden ve Önal 2021), iki dillilik üzerine yapılan çalışmalarda (Günaydın, 2020; Can & Karadağ, 2023) ve sözlük kullanma ile ilgili araştırmalarda (Maden, 2020) nitel yöntem tercih edilerek farklı sonuçlara ulaşılmıştır.

4.4. Dördüncü Araştırma Sorusuna Yönelik Sonuçlar:

Türkiye’de iki dillilere Türkçe öğretimi üzerine yapılan çalışmalarda veriler en çok ölçek ve görüşme aracılığıyla toplanmıştır. Günaydın (2020) iki dillilere yönelik yapılan araştırmalarda verilerin daha çok doküman ve görüşme aracılığıyla toplandığını ifade etmiştir. Her iki çalışmada da 2. tercih edilen veri toplama aracının görüşme olması iki çalışma arasındaki benzerliği göstermektedir. Maden (2020), Maden, Banaz ve Avşar (2023) da araştırmalarında veri toplama aracı olarak en çok görüşmenin tercih edildiğini tespit ederek bu araştırmayla benzer sonuçlara ulaşılmıştır.

4.5. Beşinci Araştırma Sorusuna Yönelik Sonuçlar:

Türkiye’de iki dillilere Türkçe öğretimi üzerine yapılan çalışmalarda 25 çalışmada öğrenciler, 8 çalışmada öğretmenler ve 3 çalışmada dokümanlar örneklem olarak tercih edilmiştir. Günaydın (2020) da iki dillilik ile ilgili çalışmalarda daha çok öğrencilerin örneklem olarak seçildiğini ifade etmiştir. Denilebilir ki iki dillilik ile ilgili yapılan çalışmalarda daha çok öğrenciler örneklem olarak seçilmektedir. Varışoğlu ve diğerleri (2013), Yılmaz ve Kaya (2020), Ceran, Aydın ve Onarıcıoğlu (2018) ve Özçakmak (2017) da örneklem olarak çoğunlukla öğrencilerin seçildiğini tespit ederek bu çalışmayla benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Maden, Ustabulut ve Banaz (2022), Önal ve Maden (2021) ve Baki (2019) ise çalışmalarında örneklem olarak dokümanların kullanıldığını bulgulararak farklı sonuçlara ulaşılmıştır.

4.6. Altıncı Araştırma Sorusuna Yönelik Sonuçlar:

Türkiye’de iki dillilere Türkçe öğretimi üzerine yapılan çalışmaların en çok 5. sınıflara, ikinci olarak da okul öncesi ile 7. sınıflara yönelik yapıldığının sonucuna ulaşılmıştır. Günaydın (2020) iki dillilere yönelik araştırmalarda en çok ilkökul ve ortaokul ikinci olarak da okul öncesi grubuna yer verildiğini tespit ederek bu çalışmayla benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Bununla beraber Varışoğlu ve diğerleri (2023) de benzer sonuçlara ulaşılmıştır.

4.7. Yedinci Araştırma Sorusuna Yönelik Sonuçlar:

Türkiye’de iki dillilere Türkçe öğretimi üzerine yapılan çalışmaların daha çok yazma becerisine (f=12) yönelik yapıldığı, 7 çalışmanın konuşma, 4 çalışmanın okuma ve 3 çalışmanın dinleme becerisine yönelik yapıldığının sonucuna ulaşılmıştır. Can ve Kardaş (2023) da iki dillilik üzerine yapılan çalışmalarda en fazla yazma, en az dinleme becerisine yer verildiğini tespit etmişlerdir. İlk edinilen becerinin dinleme becerisi olmasına ve genellikle iki dilli öğrencilerin ilk olarak farklı bir dili işitmelerine rağmen çalışmalarda dinleme becerisine çok yer verilmemesi dikkat çekicidir.

4.8. Sekizinci Araştırma Sorusuna Yönelik Sonuçlar:

Türkiye’de iki dillilere Türkçe öğretimi üzerine yapılan lisansüstü tezlerin öğrenim kademelerine göre dağılımında yüksek lisans tezlerinin %89,48 oranla doktora tezlerinden daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Can ve Kardaş (2023) da iki dillilik üzerine hazırlanan tezlerde yüksek lisans tezlerinin daha fazla olduğunun sonucuna ulaşmışlardır. Bununla birlikte Ceran, Aydın ve Onarıcıoğlu (2018), Maden, Ustabulut ve Banaz (2022), Şentürk ve Yazar (2021) ve Ustabulut (2021) da araştırmalarında yüksek lisans tezlerinin çoğunlukta olduğunu bulgulararak benzer sonuçlara ulaşmışlardır.

4.9. Dokuzuncu Araştırma Sorusuna Yönelik Sonuçlar:

Türkiye’de iki dillilere Türkçe öğretimi üzerine yapılan lisansüstü tezlerin en çok Gazi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli ve Yüzüncü Yıl üniversitelerinde yapıldığı tespit edilmiştir. Can ve Kardaş (2023) iki dillilere yönelik tezlerin daha çok Gazi Üniversitesi’nde üretildiğini, Avcı ve Kurudayıoğlu (2022) araştırmalarında iki dillilere yönelik en çok tez üretilen üniversitelerin dünyada Radboud, Türkiye’de ise Hacettepe üniversiteleri olduğunu tespit etmişlerdir. Maden ve Önal’a (2021) göre 2015-2020 yılları arasında yabancı dil olarak Türkçe öğretimine yönelik 64 farklı üniversitede hazırlanan lisansüstü tezlerde en fazla tez çalışması, Gazi Üniversitesi’nde yapılmıştır. Banaz, Maden ve Ustabulut (2022) Öğretim programları üzerine yapılmış lisansüstü tezlerin en çok Abant İzzet Baysal Üniversitesi’nde yapıldığının sonucuna ulaşmışlardır. Aydeniz ve Haydaroğlu (2021) da araştırmalarında, en fazla Gazi, Çanakkale Onsekiz Mart, Atatürk Üniversitesi gibi köklü üniversitelerde çalışmaların yapıldığı sonucuna ulaşmışlardır. Bu durum çalışmanın yapılan çalışmalarla benzer ve farklı sonuçları olduğunu göstermektedir.

4.10. Onuncu Araştırma Sorusuna Yönelik Sonuçlar:

Türkiye’de iki dillilere Türkçe öğretimi üzerine yapılan lisansüstü tezlerin ana bilim dallarına göre dağılımına bakıldığında tezlerin en fazla Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi ile Türkçe Eğitimi ana bilim dallarında üretildiğinin sonucuna ulaşılmıştır. Okuma eğitimi üzerine yapılan tezlerde 17 ana bilim dalında tez üretildiği ve en fazla tez çalışmasının yapıldığı ana bilim dalının Temel Eğitim olduğu bulgulanmıştır (Ceran, Aydın ve Onarıcıoğlu 2018). Türkçe öğretiminde akademik başarı üzerine hazırlanmış tezlerde 8 ana bilim dalında tez üretilmiş ve en fazla tezin Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi ana bilim dalında yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır (Maden, Banaz ve Gülen, 2022). Buna göre bu çalışma, alanda yapılan diğer çalışmalarla benzerlik göstermektedir.

4.11. On Birinci Araştırma Sorusuna Yönelik Sonuçlar:

Türkiye’de iki dillilere Türkçe öğretimi üzerine yapılan lisansüstü tezlere %36,86 oranla en fazla Doç. Dr. ünvanlı akademisyenlerin danışmanlık ettiği tespit edilmiştir. Maden, Banaz ve Avşar (2023) bu çalışmayla benzer sonuçlara ulaşırken Ayrancı (2019) araştırmasında, tezlere en fazla Prof. Dr. ünvanına sahip olan akademisyenlerin danışmanlık yaptıkları sonucuna ulaşmış, Toptaş ve Gözel (2018) ise en fazla doktor öğretim üyesi ünvanına sahip olan akademisyenlerin tezlere danışmanlık yaptıklarını belirterek bu bulgunun aksine bir sonuca ulaşmışlardır.

4.12. On İkinci Araştırma Sorusuna Yönelik Sonuçlar:

Türkiye’de iki dillilere Türkçe öğretimi üzerine yapılan makalelerin %60 oranla daha çok çift yazar tarafından kaleme alındığı, tek yazar tarafından kaleme alınan makalelerin oranı %26,66, üç veya daha fazla yazar tarafından yazılan makalelerin oranı ise %13,34 olduğu tespit edilmiştir. Maden, Banaz ve

Avşar (2023) tarafından yapılan çalışmada çift yazarlı makalelerin sayıca fazla olduğu bulgulanmış ve bu çalışmayla benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Bu bulgunun aksine Maden (2020), Ustabulut (2021), Günaydın (2020 ve Biçer (2017) çalışmalarında tek yazarlı makalelerin çoğunlukta olduğunu tespit ederek bu çalışmadan farklı sonuçlara ulaşımlardır.

Sonuç olarak Türkiye’de iki dillilere Türkçe öğretimi üzerine yapılan çalışmalarda en fazla çalışmanın 2021 yılında yapıldığı ve son yıllarda bu alandaki çalışmaların arttığı sonucuna ulaşılmıştır. İki dillilere yönelik çalışmalarda durum tespitine yönelik konuların daha çok olduğu, çalışmalarda çoğunlukla ölçekle veri toplandığı ve çalışmaların nicel yöntemde hazırlandığı sonucuna ulaşılmıştır. Örneklem seçiminde daha çok öğrencilerin ve sınıf düzeyi olarak 5. sınıfların tercih edildiği ve yazma becerisine ağırlık verildiği tespit edilmiştir. Türkiye’de iki dillilere Türkçe öğretimi üzerine hazırlanan tezlerde yüksek lisans tezlerinin doktora tezlerinden daha fazla olduğu, tezlerin en çok Gazi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli ve Yüzüncü Yıl üniversitelerinde, ana bilim dalı olarak da Türkçe Eğitimi ile Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi ana bilim dallarında üretildiği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca çoğunlukla Doç. Dr. ünvanlı akademisyenlerin tezlere danışmanlık yaptıkları tespit edilmiştir. Bu alanda hazırlanan makalelerin ise çoğunlukla iki yazar tarafından yazıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmanın bulgu ve sonuçlarından hareketle şu öneriler sunulabilir:

1. Benzer çalışmalara bakıldığında iki dillilik üzerine yapılan çalışmalar sayıca fazladır. Ancak Türkiye’de Türkçe öğretimi üzerine yapılan çalışma sayısının yetersiz olduğu tespit edilmiş ve çalışmaların daha çok yurt dışında yaşayan iki dillilere yönelik ya da Türkiye’de farklı alanlarda yapıldığı görülmüştür. Bu bağlamda Türkiye’de yaşayan iki dillilere Türkçe öğretimine yönelik çalışmaların sayısı artırılarak alanyazındaki eksiklik doldurulabilir.

2. Her sınıf düzeyinde bütün becerilere yönelik araştırmalar yapılarak öğrencilerin eksiklik yaşadığı sınıf ve beceri tespit edilerek çözümler üretilebilir.

3. İki dilli öğrenciler genellikle okul çağında Türkçeyi öğrenmeye başlamaktadırlar. Bu durum göz önünde bulundurulduğunda öğrenciler, günlük iletişimin temeli olan dinleme ve konuşmayı ilk etapta farklı bir dilde, bu becerileri ise Türkçede kritik yaş sonrasında kazanmaktadırlar. Ancak, bu iki beceriye yeterince yer verilmediği tespit edilmiştir. Öğrencilerin sağlıklı bir iletişim kurmaları için dinleme ve konuşmaya yönelik araştırmalar artırılmalı ve deneysel çalışmalar her sınıf düzeyinde yapılmalıdır.

Kaynakça

- Akaydın, Ş. & Çeçen, M. A. (2015). Okuma becerisiyle ilgili makaleler üzerine bir içerik analizi. *Eğitim ve Bilim*, 40(178), 183-198.
- Aleixandre Agulló, J., & Cerezo Herrero, E. (2019). Bilingual education research: a bibliometric study. *Elia: Estudios de Lingüística Inglesa Aplicada*, 1 Monográfico, 325-360.
- Antoniou, M. (2019). The advantages of bilingualism debate. *Annual Review of Linguistics*, 5, 395-415.
- Avcı, M. ve Kurdayıoğlu, M. (2022). Türkçede iki dillilik çalışmaların bibliyometrik analizi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 10 (1), 252-265. DOI: 10.16916/aded.1030651
- Aydeniz, S. & Haydaroğlu, M. (2021). Dört temel dil becerisi alanında yapılan lisansüstü tezlerin bibliyometrik analizi. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 6(1), 200-216.
- Ayrancı, B. (2019). Türkiye’de yabancılara Türkçe öğretiminde kültür aktarımı alanında yapılan lisansüstü tezlerin analizi ve değerlendirilmesi. *Söylem Filoloji Dergisi*, 4(6). 446-454.
- Baki, Y. (2019). Yabancılara Türkçe öğretimi alanındaki araştırmaların eğilimleri. *International Journal of Language Academy (IJLA)*, 7(3), 22-41.
- Banaz, E., Maden, A., & Ustabulut, M.Y. (2022). Türkiye’de eğitim-öğretim programları ile ilgili yapılmış lisansüstü tezlerin araştırma eğilimleri (2010-2022 yılları). *Kuram ve Uygulamada Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(2), 210-220.
- Biçer, N. (2017). Yabancılara Türkçe öğretimi alanında yayınlanan makaleler üzerine bir analiz çalışması. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (27), 236-247.

- Biçer, N. & Alan, Y. (2018). İki dillilik bağlamında Suriyeliler üzerinde Türkçenin etkisi. *Yeni Türkiye, Yeni Türk Dili Özel Sayısı-II*, 100, 346-352.
- Bölükbaş Kaya, F. Hançer, F. B. & Golynskaia, A. (2019). İki dillilik: Tanımı ve türleri üzerine kuramsal tartışmalar. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 1(7.2), 98-113.
- Can, F. & Kardaş, M.N. (2023). Türkiye’de iki dillilik üzerine yapılmış akademik çalışmaların eğilimleri. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18 (38), 555-577. DOI: 10.35675/befdergi.1206969
- Cengiz, A.K. (2006). Dil-Kültür İlişkisi Açısından Hatay’da İki Dillilik. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Mustafa Kemal Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay.
- Ceran, D., Aydın, M. & Onarıcıoğlu, A.S. (2018). Okuma eğitimi üzerine yapılan tezlerde eğilimler: bir içerik analizi çalışması. *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19 (3), 23772392.
- Çalık, M. & Sözbilir, M. (2014). İçerik analizinin parametreleri. *Eğitim ve Bilim*, 39 (174), 33-38.
- Ergin, M. (2009). Türk dil bilgisi, İstanbul: Bayrak Basım Yayın Tanıtım.
- Eyüp, B. (2020). Türkçe öğretmenleri ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin eğilimleri: bir içerik analizi (2000-2019). *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (21), 536-558.
- Glesne, C. (2012). Nitel araştırmaya giriş. (Çev. Ed: A. Ersoy ve P. Yalçınoğlu), Ankara: Anı Yayıncılık.
- Günaydın, Y. (2020). İki dillilik ile ilgili yayımlanan makalelerin incelenmesi (2010-2020). *International Journal of Language Academy*, 8(5).
- Gündoğdu, K., Ayaçlı, B., Aydoğan, R. & Yıldırım, C. (2015). Öğretmen yeterlikleri alanında yazılan makalelerin içerik analizi. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6 (2), 30-43.
- Grosjean, F. (1994). Individual bilingualism. the encyclopedia of language and linguistics. Ed. R. Asher, (1956-1660). Oxford: Pergamon Press.
- Karadağ, E. (2010). Eğitim bilimleri doktora tezlerinde kullanılan araştırma modelleri: Nitelik düzeyleri ve analitik hata tipleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 16(1), 49-71.
- Karataş, Z. (2015). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. *Manevi Temelli Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 1 (1), s.62-80.
- Kemiksiz, Ö. (2021). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitapları üzerine yapılan araştırmaların eğilimleri. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16, 34-56
- Kesmez, A. (2015). İki Dillilik, Zazaca-Türkçe iki dilli akademisyenlerde dil kullanımı ve tercihler. *Bingöl Üniversitesi Yaşayan Diller Enstitüsü Dergisi*, 1 (1), 157-165. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/buydd/issue/23839/253986>
- Maden, A. (2020). Sözlük kullanmaya yönelik araştırmaların eğilimleri: betimsel bir içerik analizi. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (24), 449-472.
- Maden, A. Ustabulut, M.Y. & Banaz, E (2022). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde program geliştirme ile ilgili yapılmış çalışmalara bir bakış S. Maden (Ed.) *Türkçe eğitimi ile ilgili güncel araştırmalar 1* içinde (s. 67-86). Hiperyayın.
- Maden, A., Banaz, E. & Gülen, D. (2022). Türkçe öğretiminde akademik başarı üzerine yapılmış lisansüstü tezlerin eğilimleri. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 7(2), 577-589. DOI: 10.54979/turkegitimdergisi.1214163.
- Maden, S. (2021). Türkçe ders kitapları ile ilgili lisansüstü tezlerin eğilimleri: bir içerik analizi. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 6 (1), 30-45.
- Maden, S., Banaz, E., & Avşar A. (2023). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde Araçları konu alan çalışmaların eğilimleri: Bir içerik analizi. 6. International Palandoken Scientific Studies Congress 24-25 June 2023 (ISARC, 2023), 24-25 June, 2023, 950-967. ISBN: 978-625-367-168-6
- Maden, S. & Önal, A. (2021). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ile ilgili lisansüstü tezlerin araştırma eğilimleri. *Uluslararası Eğitim Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 7 (1), 42-56.
- Messias, B. L. C., Medeiros, A. C. D. D., Cunha, É. R. A., Azevedo, A. I. D. L., Rocha, T. A. D. L., Alcântara, H. F., & Azoni, C. A. S. (2022). Bibliometric analysis of the literature on phonological awareness in bilingual children. *Revista CEFAC*, 24, e1321.
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. (2. Baskı). SAGE Publications.

- Or-kan, S., Azman, H., & SU-MEI, H. O. (2020). A Systematic Review on Bilingualism and Language Processing from 2015-2019. 3L: Language, Linguistics, Literature, 26(1).
- Önal, A. & Maden, S. (2021). Türkçe eğitimi ile ilgili 2015-2019 yılları arası lisansüstü tezlerin araştırma eğilimleri. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 23 (3), 929-941. DOI: 10.32709/akusosbil.879623
- Özçakmak, H. (2017). Türkçe eğitimi lisansüstü araştırmalarında yeni yönelimler (2011-2015). Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi, 6(3), 1607-1618.
- Sanchez-Azanza, V. A., López-Penadés, R., Buil-Legaz, L., Aguilar-Mediavilla, E., & Adrover-Roig, D. (2017). Is bilingualism losing its advantage? A bibliometric approach. PloS one, 12(4), e0176151.
- Şentürk, C. & Yazar, İ. (2021). Türkçe öğretimi üzerine yapılan lisansüstü çalışmaların analizi. International Journal of New Trends in Arts, Sports and Science Education (IJTASE), 10(4), 258-276.
- Şimşek, H. (2009). Eğitim tarihi araştırmalarında yöntem sorunu. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 42 (1), 33-51.
- Toptaş, V. & Gözel, E. (2018). Türkiye’de matematik kaygısı ile ilgili yapılmış lisansüstü tezlerin içerik analizi. Eğitim ve Kuram Araştırmaları Dergisi, 4(3), 136-146.
- Türkben, T. (2018). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında yapılan lisansüstü çalışmaların değerlendirilmesi. Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi, 7(4), 2464-2479.
- Ustabulut, M.Y. (2014). İki dilli Türk çocuklarına Türkiye Türkçesi öğretiminde sesli okuma hataları ve bu hataların düzeltilmesi için yapılabilecek yöntem ve teknikler. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ustabulut, M.Y. (2021). Türkçe öğretiminde yansıtıcı düşünme uygulamalarına ilişkin araştırmaların eğilimleri. Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi, 10(3), 1089-1104.
- Uyar, G. (2012). İkidillilik (Bilingualism). Dilbilim. 9, 21-25.
- Varışoğlu, B., Şahin, A., & Göktaş, Y. (2013). Türkçe eğitimi araştırmalarında eğilimler. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, 13(3), 1767-1781.
- Yılmaz, D. & Kaya, S. (2020). İlk okuma yazma ve Türkçe öğretimi ile ilgili yazılmış tezlerin incelenmesi. Turkish Studies – Educational Sciences, 15(1), 443-456.